

**ΟΔΗΓΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΠΡΟΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΓΙΑ ΜΑΘΗΤΕΣ/ΜΑΘΗΤΡΙΕΣ
ΠΟΥ ΦΟΙΤΟΥΝ ΣΕ ΕΙΔΙΚΑ ΣΧΟΛΕΙΑ ΚΑΙ
ΕΙΔΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ ΛΥΚΕΙΩΝ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΣΧΟΛΩΝ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ**



Εισαγωγή

Ο Οδηγός Προγράμματος Προεπαγγελματικής Εκπαίδευσης (ΠΠΕ) για μαθητές/μαθήτριες Ειδικών Σχολείων και Ειδικών Μονάδων Λυκείων και Τεχνικών και Επαγγελματικών Σχολών Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (ΤΕΣΕΚ) απευθύνεται σε Διευθυντές/Διευθύντριες Λυκείων/ΤΕΣΕΚ και Ειδικών Σχολείων, σε Εκπαιδευτικούς, σε Σχολικούς/ές Βοηθούς/Συνοδούς και σε όλους/ες όσοι/ες συμμετέχουν στην επαγγελματική κατάρτιση και επαγγελματική αποκατάσταση των παιδιών με αναπηρία (π.χ. καθοδηγητές εργασίας και υπεύθυνους χώρων εργασίας).

Ο επαγγελματικός προσανατολισμός ήταν ένας από τους βασικότερους στόχους του προγράμματος εκπαίδευσης κάθε παιδιού στα Ειδικά Σχολεία. Σταδιακά, και μετά την ίδρυση Ειδικών Μονάδων στα Λύκεια και τις ΤΕΣΕΚ, οι εκπαιδευτικοί άρχισαν να εντάσσουν στο Ατομικό Πρόγραμμα Εκπαίδευσης (ΑΠΕ) των παιδιών και στόχους που αφορούσαν στην προεπαγγελματική τους εκπαίδευση.

Σήμερα, στην Κύπρο, αρκετοί/ές μαθητές/μαθήτριες οι οποίοι/ες φοιτούν σε Ειδικά Σχολεία και Ειδικές Μονάδες Λυκείων και ΤΕΣΕΚ πληρούν τις προϋποθέσεις ένταξης σε ΠΠΕ, η λειτουργία των οποίων συμβάλλει στην ανάπτυξη των προεπαγγελματικών τους δεξιοτήτων με στόχο την ένταξή τους στην αγορά εργασίας.

1. Σκοπός του ΠΠΕ

Σκοπός του συγκεκριμένου Προγράμματος είναι να παρέχει στους/στις μαθητές/μαθήτριες με αναπηρία ευκαιρίες για προεπαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση, η οποία θα τους/τις καταστήσει ικανούς/ές να ενταχθούν ομαλά, μετά την αποφοίτησή τους, στην αγορά εργασίας και να ανταποκριθούν με αποτελεσματικότητα στις απαιτήσεις της.

Όσοι/ες μαθητές/μαθήτριες συμμετέχουν στο Πρόγραμμα, έχουν τη δυνατότητα να ενδυναμωθούν στους ακόλουθους τομείς:

Α) Ψυχοσυναισθηματικός τομέας: Το ΠΠΕ ενισχύει την ψυχοσυναισθηματική ωριμότητα του ατόμου και συγκεκριμένα, ενδυναμώνει την αυτοπεποίθηση, τη συναισθηματική ασφάλεια, την υπευθυνότητα, τη συνέπεια, την αυτογνωσία και τον αυτοέλεγχο σε στρεσογόνες συνθήκες, μακριά από τον προστατευμένο χώρο της οικογένειας και του σχολείου.

Β) Κοινωνικός τομέας: Το ΠΠΕ συμβάλλει στην ανάπτυξη κοινωνικών και επικοινωνιακών δεξιοτήτων και γενικότερα στην κοινωνική ένταξη κάθε ατόμου στο εργασιακό και ευρύτερο περιβάλλον.

Γ) Γνωσιολογικός τομέας: Το ΠΠΕ συμβάλλει στην απόκτηση γνώσεων, στην ανάπτυξη ικανοτήτων και δεξιοτήτων, καθώς και στη δημιουργία ορθών στάσεων και συμπεριφορών σχετικών με την εργασία. Παράλληλα, συμβάλλει στην ανάπτυξη του ατόμου ως εργαζόμενου πολίτη με δικαιώματα και υποχρεώσεις.

2. Στόχοι ΠΠΕ

Αναλυτικότερα, η λειτουργία του ΠΠΕ στοχεύει στα ακόλουθα:

- **Στην απόκτηση κοινωνικών και επικοινωνιακών δεξιοτήτων.**

Για παράδειγμα, τα άτομα να είναι σε θέση να:

- I. δίνουν τα προσωπικά στοιχεία που απαιτούνται
- II. χρησιμοποιούν τους κανόνες ευγενείας (ενδεικτικά: «ευχαριστώ», «καλημέρα»)
- III. ζητούν αυτό που θέλουν και το διεκδικούν με τον σωστό τρόπο
- IV. συνεργάζονται με τους υπόλοιπους/ες συναδέλφους τους
- V. παίρνουν πρωτοβουλίες κ.λπ.

- **Στην απόκτηση δεξιοτήτων αυτομέριμνας και αυτονόμησης,** οι οποίες θα βοηθήσουν τα άτομα στην κοινωνική και επαγγελματική τους ένταξη και αποκατάσταση, αλλά και στη συμμετοχή τους στην παραγωγική διαδικασία.

Για παράδειγμα, τα άτομα να είναι σε θέση να:

- I. φροντίζουν τον εαυτό τους (σίτιση, ένδυση και ατομική υγιεινή)
- II. χρησιμοποιούν μέσα μεταφοράς.

- **Στην απόκτηση προεπαγγελματικών γνώσεων και δεξιοτήτων οι οποίες σχετίζονται με:**

- I. τη γνωριμία και επαφή με το εργασιακό περιβάλλον και τις απαιτήσεις του επαγγελματικού χώρου
- II. την τήρηση κανονισμών στον χώρο εργασίας

- III. την τήρηση ωραρίου, διαλειμμάτων, κανόνων ασφάλειας (δικής του/της και των άλλων)
- IV. τη γνωριμία με τον εξοπλισμό του εργαστηρίου (εργαλεία, μηχανήματα, υλικά)
- V. την πρώτη γνωριμία με τα υλικά και τον εξοπλισμό των εργαστηρίων και τη χρήση και συντήρησή τους
- VI. την τήρηση συγκεκριμένης διαδικασίας, προγράμματος και ρουτίνας
- VII. την απόκτηση συγκεκριμένων γνώσεων και ανάπτυξη συγκεκριμένων ικανοτήτων
- VIII. τη γνωριμία και την εξοικείωση με τα στάδια κατασκευής/παραγωγής αντικειμένων
- IX. την εξειδίκευση σε μια δραστηριότητα κ.λπ.

3. Προϋποθέσεις και Κριτήρια ένταξης στο ΠΠΕ

Στο ΠΠΕ μπορούν να ενταχθούν μαθητές/μαθήτριες οι οποίοι/ες:

- I. βρίσκονται ηλικιακά μεταξύ 15 -18 χρονών (κατ' εξαίρεση, μετά από ειδική άδεια από την αρμόδια αρχή, έως 21 χρονών)
- II. είναι άτομα με αναπηρίες, τα οποία, μετά από απόφαση Επαρχιακής Επιτροπής Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης, φοιτούν σε Ειδικό Σχολείο ή σε Ειδική Μονάδα Λυκείου ή ΤΕΣΕΚ ή είναι ενταγμένα σε συνηθισμένη τάξη και λαμβάνουν Πιστοποιητικό Παρακολούθησης και
- III. διαθέτουν γενικά δεξιότητες, που τους επιτρέπουν να ενταχθούν και να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις κάποιου Προγράμματος.

4. Χρόνος Λειτουργίας και Περιεχόμενο ΠΠΕ

4.1. Χρόνος Λειτουργίας

- **Ειδικά Σχολεία**

Οι μαθητές/μαθήτριες θα πρέπει να έχουν την ευκαιρία για:

- I. Συστηματική απασχόληση/εξάσκηση των μαθητών/μαθητριών στα εργαστήρια που λειτουργούν στο σχολείο, σε συνδυασμό με άλλα εκπαιδευτικά και θεραπευτικά προγράμματα.

II. Πρακτική εξάσκηση στην ανοιχτή αγορά, και συγκεκριμένα, σε χώρους απασχόλησης όπου μπορούν να ενταχθούν οι μαθητές/μαθήτριες. Ο χρόνος εξάσκησης θα καθορίζεται στη βάση των δυνατοτήτων κάθε μαθητή/μαθήτριας, της λειτουργικότητάς του/της και του γενικότερου προγράμματος λειτουργίας του σχολείου και των χώρων εργασίας ή/και των εργοδοτών που θα ανταποκριθούν θετικά.

- **Λύκεια**

Οι μαθητές/μαθήτριες θα πρέπει να έχουν την ευκαιρία για:

- I. Απασχόληση/εξάσκηση των μαθητών/μαθητριών σε χώρους εργασίας **δύο (2) ημέρες** την εβδομάδα.
- II. Παρακολούθηση του Εκπαιδευτικού Προγράμματος της Ειδικής Μονάδας και του σχολείου, με ένταξη στη συνηθισμένη τάξη **τρεις (3) ημέρες** την εβδομάδα.

- **ΤΕΣΕΚ**

Οι μαθητές/μαθήτριες θα πρέπει να έχουν την ευκαιρία για:

- I. Κατάρτιση στα εργαστήρια των ΤΕΣΕΚ σε συνδυασμό με τη φοίτηση στην Ειδική Μονάδα, σύμφωνα με το Ωρολόγιο Πρόγραμμα του σχολείου.

4.2. Περιεχόμενο ΠΠΕ

Μαθήματα: Οι στόχοι κάθε μαθήματος θα πρέπει να εστιάζονται σε συγκεκριμένες γνώσεις, δεξιότητες και στάσεις που είναι άμεσα συνυφασμένες με την εργασία στην οποία ο/η μαθητής/μαθήτρια θα εξειδικευτεί.

Για παράδειγμα, ο/η μαθητής/μαθήτρια που επιθυμεί να εργαστεί ως βοηθός σε κομμωτήριο θα πρέπει να παρακολουθήσει διαφορετικά μαθήματα από τον/τη μαθητή/μαθήτρια που επιδιώκει να εργαστεί ως υπάλληλος σε υπεραγορά ή ως υπάλληλος σε φυτώριο. Οι στόχοι πρέπει να είναι διαβαθμισμένοι και μετρήσιμοι και να τυγχάνουν αξιολόγησης, ώστε να διασφαλίζεται ότι: α) δεν επαναλαμβάνεται το ίδιο περιεχόμενο ύλης και β) το

άτομο προοδεύει σταδιακά και ανάλογα με το δικό του μαθησιακό στυλ, ετοιμότητα και ρυθμό.

- **Ωρολόγιο πρόγραμμα:** Οι ώρες λειτουργίας του Προγράμματος θα καθορίζονται με βάση το γενικότερο Πρόγραμμα λειτουργίας της Ειδικής Μονάδας και του Ειδικού Σχολείου.
- **Ατομικό Πρόγραμμα Εκπαίδευσης (ΑΠΕ):** Για κάθε μαθητή/μαθήτρια που θα εντάσσεται σε ΠΠΕ, θα ετοιμάζεται ΑΠΕ προσαρμοσμένο στις ανάγκες του/της. Στο ΑΠΕ θα περιλαμβάνονται εξατομικευμένοι στόχοι για κάθε μαθητή/μαθήτρια, οι οποίοι θα ανταποκρίνονται στα ενδιαφέροντα, το μαθησιακό στυλ και την ετοιμότητά του/της. Οι στόχοι που τίθενται θα πρέπει να είναι σαφείς, επιτεύξιμοι και μετρήσιμοι και να ανταποκρίνονται στις πραγματικές εκπαιδευτικές ανάγκες των μαθητών/μαθητριών.

5. Εφαρμογή του ΠΠΕ

Βασικός στόχος του Προγράμματος είναι η παροχή ευκαιριών για εργασία σε πραγματικό εργασιακό χώρο, με συγκεκριμένο ωράριο και αμοιβή (η αμοιβή ισχύει μόνο για το Ειδικό Σχολείο). Πρόκειται για μια προσπάθεια απόκτησης εμπειριών και ανάπτυξης δεξιοτήτων, κατάρτισης και απασχόλησης, που έχει ως απώτερο στόχο την εξασφάλιση της μεγαλύτερης δυνατής εργασιακής ενσωμάτωσης του ατόμου με αναπηρία στην ανοιχτή αγορά εργασίας.

Η Προεπαγγελματική Εκπαίδευση συμβάλλει στην εξοικείωση των μαθητών/μαθητριών με τις συνθήκες ενός πραγματικού εργασιακού περιβάλλοντος και γενικότερα στη διαμόρφωση μιας θετικής στάσης απέναντι στην εργασία.

Το συγκεκριμένο Πρόγραμμα δίνει ιδιαίτερη έμφαση στη(ν):

- I. πρώτη γνωριμία και εξοικείωση με τις εργασιακές συνθήκες και κανόνες
- II. γνώση των υποχρεώσεων και των δικαιωμάτων ενός υπαλλήλου
- III. γνώση και τήρηση του ωραρίου
- IV. υπευθυνότητα, πρωτοβουλία, οργάνωση, μεθοδικότητα
- V. συνεργασία με τους/τις προϊσταμένους/ες και τους άλλους/ες εργαζομένους/ες.

5.1. Ειδικό Σχολείο

- Κάθε σχολείο θα ετοιμάζει το δικό του ΠΠΕ με γνώμονα τις ικανότητες των μαθητών/μαθητριών του και των ειδικών συνθηκών που ισχύουν στον περιβάλλοντα χώρο του σχολείου.
- Στο Πρόγραμμα θα πρέπει να διακρίνεται ξεκάθαρα ο ρόλος και η ευθύνη του/της κάθε εμπλεκόμενου/ης.
- Οι μαθητές/μαθήτριες κάτω των 15 χρόνων θα αξιολογούνται από την πολυθεματική ομάδα, στην οποία θα συμμετέχουν η Διεύθυνση του σχολείου, ο/η ειδικός/ή εκπαιδευτικός, ο/η φυσιοθεραπευτής/φυσιοθεραπεύτρια, ο/η εργοθεραπευτής/εργοθεραπεύτρια και ο/η λογοθεραπευτής/ λογοθεραπεύτρια. Στην ομάδα θα πρέπει επίσης να συμμετέχουν ο/η εκπαιδευτικός/ή ψυχολόγος και, αν κριθεί απαραίτητο, ο/η κλινικός/ή ψυχολόγος και ο/η κοινωνικός/ή λειτουργός. Οι πιο πάνω αποτελούν την Επιστημονική Ομάδα του σχολείου, η οποία θα αναλαμβάνει τον σχεδιασμό, την παρακολούθηση και την αξιολόγηση του προγράμματος κάθε μαθητή/μαθήτριας.
- Όσοι/ες μαθητές/μαθήτριες κρίνονται έτοιμοι/ες να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις του Προγράμματος, ανεξαρτήτως του βαθμού ικανοτήτων τους, θα έχουν τη δυνατότητα να εμπλακούν σε στοχευμένες δραστηριότητες και να τύχουν σχετικής εκπαίδευσης.

Στη φάση αυτή, θα γίνεται και η διαδικασία επιλογής εργαστηρίου επαγγελματικής κατάρτισης. Οι μαθητές/μαθήτριες δεν πρέπει να επιλέγουν εργαστήριο βάσει της φιλίας τους με άλλον/η καταρτιζόμενο/η ή βάσει της ιδιαίτερης συμπάθειας που τρέφουν προς ένα/μία εκπαιδευτή/εκπαιδεύτρια, αλλά η επιλογή τους θα πρέπει να βασίζεται στα ενδιαφέροντα και τις δυνατότητές τους.

Οι μαθητές/μαθήτριες θα εντάσσονται στα **εργαστήρια**, σε δοκιμαστική βάση, με σκοπό:

- I. τη γνωριμία τους με τον χώρο του εργαστηρίου
- II. τη γνωριμία τους με το αντικείμενο κατάρτισης
- III. την κατανόηση των πραγματικών τους δυνατοτήτων στο συγκεκριμένο αντικείμενο.

- Μετά το τέλος του δοκιμαστικού σταδίου, η επιλογή του εργαστηρίου θα γίνεται μέσα από τη συνεργασία:
 - I. της εμπλεκόμενης Επιστημονικής Ομάδας
 - II. του/της καταρτιζόμενου/ης
 - III. της οικογένειάς του/της
 - IV. των εκπαιδευτών/τριών των εργαστηρίων.
- Όσοι/ες μαθητές/μαθήτριες ανταποκρίνονται θετικά στις δραστηριότητες της Προεπαγγελματικής Εκπαίδευσης, μόλις φθάσουν στην ηλικία των 15 χρόνων, θα έχουν τη δυνατότητα, μετά από την ενυπόγραφη συγκατάθεση του γονέα/κηδεμόνα τους, να ενταχθούν και στην ανοιχτή αγορά εργασίας.
- Σημαντικό μέρος της εκπαίδευσης σχετίζεται με τη σωστή στάση που πρέπει να τηρούν οι μαθητές/μαθήτριες απέναντι στην εργασία. Εξελικτικά θα πρέπει να αποκτήσουν επαγγελματική συνείδηση και να είναι σε θέση να ακολουθήσουν τους κανονισμούς του εργασιακού χώρου με συνέπεια και αίσθημα ευθύνης και να μπορούν να ανταποκρίνονται αποτελεσματικά στις συνθήκες ενός πραγματικού εργασιακού περιβάλλοντος.
- Οι μαθητές/μαθήτριες θα αξιολογούνται καθ' όλη τη διάρκεια του Προγράμματος και ανάλογα με τις πραγματικές τους ανάγκες θα καθορίζονται νέοι στόχοι.
- Το ΠΠΕ είναι άρρηκτα συνδεδεμένο με το Πρόγραμμα Αγοράς. Βασική επιδίωξη του Προγράμματος Αγοράς είναι η ανάπτυξη της κοινωνικής δεξιότητας, εκτίμησης και διαχείρισης χρημάτων. Μέσα στο πλαίσιο αυτού του Προγράμματος, οι μαθητές/μαθήτριες αναμένεται να:
 - I. Λαμβάνουν ένα συμβολικό ποσό από τον Σύνδεσμο Γονέων και Κηδεμόνων του Σχολείου, όποτε αυτό είναι εφικτό, για τη συμμετοχή τους στο ΠΠΕ (εντός και εκτός σχολείου).
 - II. Είναι σε θέση να αποταμιεύουν τα χρήματά τους για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα, ώστε να μπορούν να προβαίνουν στην αγορά επιθυμητών υλικών αγαθών.
 - III. Συζητούν με τον/την εκπαιδευτικό τους για το τι επιθυμούν και το τι μπορούν να αγοράσουν με τα λεφτά που έχουν μαζέψει από την εργασία τους.

- IV. Επισκέπτονται τα καταστήματα με τους/τις εκπαιδευτικούς τους και να εντοπίζουν μόνοι τους ή με τη βοήθεια των υπαλλήλων αυτό που χρειάζονται ή επιθυμούν.
- V. Επισκέπτονται το ταμείο, για να καταβάλουν το αντίτιμο των αγορών τους.

5.2. Ειδική Μονάδα Λυκείου / ΤΕΣΕΚ

- Κάθε σχολείο ετοιμάζει, σε συνεργασία με τον/τη Συνδεδειγμένο/ή Λειτουργό, το δικό του ΠΠΕ. Το Πρόγραμμα θα πρέπει να ανταποκρίνεται στις ικανότητες και τα ιδιαίτερα ενδιαφέροντα των μαθητών/μαθητριών και να συνάδει με τις ειδικές συνθήκες που επικρατούν στον περιβάλλοντα χώρο του σχολείου ή ακόμη και της κοινότητας.
- Ο Φάκελος των μαθητών/μαθητριών, ο οποίος περιλαμβάνει σημαντική πληροφόρηση για τα θέματα υγείας που αντιμετωπίζουν, τις αξιολογήσεις των Τετραμήνων και την τελική κυρίως αξιολόγηση των ικανοτήτων και των επιθυμιών τους, θα πρέπει να μεταφέρεται από το Γυμνάσιο στο σχολείο όπου πρόκειται να φοιτήσουν (Λύκειο/ΤΕΣΕΚ).
- Ο/Η Συνδεδειγμένος/ή Λειτουργός και ο/η Εκπαιδευτικός/ή Ψυχολόγος οφείλουν από την αρχή της σχολικής χρονιάς να ενημερώσουν το σχολείο σε σχέση με τις ιδιαιτερότητες των παιδιών που πρόκειται να φοιτήσουν σε αυτό.
- Η Πολυθεματική Ομάδα θα πρέπει να καταρτίζει το Ατομικό Πρόγραμμα Εκπαίδευσης (ΑΠΕ) για κάθε μαθητή/μαθήτρια με ξεκάθαρους και μετρήσιμους στόχους, οι οποίοι θα επαναξιολογούνται από την Ομάδα ανά τετράμηνο. Η Πολυθεματική Ομάδα θα αποτελείται από τον/την Εκπαιδευτικό/ή Ψυχολόγο, τους γονείς/κηδεμόνες του/της μαθητή/μαθήτριας, τον/τη μαθητή/μαθήτρια, τον/τη Συνδεδειγμένο/ή Λειτουργό, τον/την Υπεύθυνο/η Εκπαιδευτικό της Ειδικής Μονάδας και τον/την Καθηγητή/τρια της Συμβουλευτικής και Επαγγελματικής Αγωγής.
- Οι γονείς/κηδεμόνες θα πρέπει να ενημερώνονται έγκαιρα και συστηματικά από τον/την Υπεύθυνο/η Εκπαιδευτικό της Μονάδας για τη λειτουργία του Προγράμματος, τους εξατομικευμένους στόχους που έχουν τεθεί για το παιδί τους και τη σημασία του δικού τους ρόλου στην όλη διαδικασία.

6. Ευθύνες και καθήκοντα Εμπλεκομένων

6.1 Διευθυντή/Διευθύντριας Σχολείου:

- I. Εξασφάλιση αναγκαίου εξοπλισμού και κατάλληλης υποδομής της αίθουσας της Ειδικής Μονάδας για εφαρμογή του ΠΠΕ.
- II. Επιλογή εκπαιδευτικών, οι οποίοι/ες θα διδάξουν στην Ειδική Μονάδα και καταμερισμός καθηκόντων.
- III. Επιλογή Υπεύθυνου/ης Βοηθού Διευθυντή/Διευθύντριας της Ειδικής Μονάδας.
- IV. Ενημέρωση Καθηγητικού Συλλόγου για τον σκοπό και τους στόχους του Προγράμματος και τις ευθύνες όλων για την επιτυχή εφαρμογή του.
- V. Ευαισθητοποίηση και ενημέρωση του προσωπικού του σχολείου για την πλήρη κοινωνικοποίηση και ένταξη των μαθητών/ριών σε όλες τις δραστηριότητες του σχολείου.

6.2 Εκπαιδευτικών

Τα καθήκοντα του/της Βοηθού Διευθυντή/Διευθύντριας - Υπεύθυνου/ης Προγραμμάτων Στήριξης, των Διδασκόντων/ουσών Εκπαιδευτικών, του/της Υπεύθυνου/ης Εκπαιδευτικού της Ειδικής Μονάδας και του/της Συνδεδειγμένου/ής Λειτουργού, περιγράφονται σε εγκύκλιο της Μέσης Εκπαίδευσης για την Ειδική Αγωγή, η οποία αναρτάται με την έναρξη κάθε σχολικής χρονιάς και έχει θέμα: «Κατευθυντήριες γραμμές για τα Προγράμματα Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης (ΕΑΕ)».

Οι Σχολικοί/ές Βοηθοί/Συνοδοί θα πρέπει να ενημερώνονται για τις δυσκολίες, τα χαρακτηριστικά και τους ατομικούς στόχους του/της κάθε μαθητή/μαθήτριας.

Όλοι/ες όσοι/ες εμπλέκονται στα ΠΠΕ θα πρέπει να συμμετέχουν σε επιμορφώσεις που θα έχουν ως θέμα την επαγγελματική αποκατάσταση ατόμων με αναπηρία.

7. Επιλογή χώρου εργασίας

Την ευθύνη για εξεύρεση χώρου εργασίας στα Λύκεια έχει ο/η Συνδεδειγμένος/ή Λειτουργός, σε συνεργασία με τον/την Υπεύθυνο/η Εκπαιδευτικό της Ειδικής Μονάδας, τον/την Καθηγητή/Καθηγήτρια της Συμβουλευτικής και Επαγγελματικής Αγωγής και τον/τη Βοηθό Διευθυντή/Διευθύντρια Υπεύθυνο/η για τα προγράμματα

Ειδικής Αγωγής. Ο/Η Συνδεδειγμένος/ή Λειτουργός ενημερώνει τους υπευθύνους των πιθανών χώρων εργασίας για τον σκοπό του ΠΠΕ.

7.1 Κατά τη διαδικασία εξεύρεσης κατάλληλου εργασιακού χώρου:

Στην επιλογή του εργασιακού χώρου, θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη:

- I. Οι απαιτούμενες δεξιότητες αλλά και επιθυμίες του/της μαθητή/μαθήτριας, όπως και οι προοπτικές που έχει για μελλοντική εργοδότηση. Η επιλογή του χώρου εργασίας θα συμβάλει στη θεωρητική και πρακτική εκπαίδευση που παρέχεται στο πλαίσιο της Ειδικής Μονάδας.
- II. Η ασφάλεια του χώρου εργασίας. Θα πρέπει να γίνεται επί τόπου επίσκεψη στον χώρο, προκειμένου να μελετηθούν οι συνθήκες και οι εργασιακές δραστηριότητες, στις οποίες μπορούν να εμπλακούν οι μαθητές/μαθήτριες.
- III. Η τοποθεσία του χώρου εργασίας. Ο χώρος εργασίας θα πρέπει να βρίσκεται εντός της κοινότητας ή να γειτνιάζει με την κοινότητα στην οποία ευρίσκεται το σχολείο των μαθητών/μαθητριών.

7.2 Μετά τη διαδικασία εξεύρεσης χώρου εργασίας:

- Καθορίζεται άτομο αναφοράς στον χώρο εργασίας, από τον/τη Συνδεδειγμένο/ή Λειτουργό και τον/την υπεύθυνο/η του χώρου εργασίας. Οι εκπαιδευτικοί και οι Σχολικοί Βοηθοί/Συνοδοί θα συνεργάζονται με το άτομο αυτό, ώστε να αντιμετωπιστούν οποιαδήποτε ζητήματα προκύψουν. Το άτομο αναφοράς θα πρέπει να διαθέτει τα εξής χαρακτηριστικά:
 - I. Να είναι ευαισθητοποιημένο σε θέματα που αφορούν άτομα με αναπηρία.
 - II. Να φροντίζει ώστε να διασφαλίζονται τα δικαιώματα των μαθητών/μαθητριών-εργαζομένων.
- Καταρτίζεται έγκαιρα το πρόγραμμα απασχόλησης στον χώρο εργασίας (χρόνος εισόδου, διαλείμματα ανάπαυσης κ.λπ.) από τον/την Υπεύθυνο/η Εκπαιδευτικό της Ειδικής Μονάδας, το άτομο αναφοράς και τον/τη Συνδεδειγμένο/ή Λειτουργό, ενώ παράλληλα ενημερώνεται ο/η Βοηθός Διευθυντής/Διευθύντρια του σχολείου.
- Ενημερώνεται το προσωπικό, το οποίο εργάζεται στον συγκεκριμένο εργασιακό χώρο από τον/τη Συνδεδειγμένο/ή Λειτουργό και τον/την Υπεύθυνο/η Εκπαιδευτικό της Ειδικής Μονάδας, σχετικά με τον σκοπό και τους στόχους του Προγράμματος. Νοείται ότι η αποδοχή και η στήριξη που θα προσφέρει το προσωπικό στους/στις μαθητές/μαθήτριες είναι καθοριστικής σημασίας για την ομαλή προσαρμογή τους και την αποτελεσματική λειτουργία του Προγράμματος.

- Καθορίζονται ο ρόλος και οι ευθύνες των Σχολικών Βοηθών/Συνοδών στον χώρο εργασίας.

8. Συνεργασία με άλλους Φορείς

- Με την αποφοίτηση των μαθητών/ριών από τη Γ΄ τάξη Λυκείου/ΤΕΣΕΚ, θα πρέπει ο/η Υπεύθυνος/η Εκπαιδευτικός της Ειδικής Μονάδας, σε συνεργασία με τον/την Καθηγητή/Καθηγήτρια Συμβουλευτικής και Επαγγελματικής Αγωγής, και με τη συναίνεση των γονέων/κηδεμόνων του/της μαθητή/μαθήτριας, να συμπληρώσει το ειδικό έντυπο αξιολόγησης, το οποίο ετοιμάστηκε από το Τμήμα Κοινωνικής Ενσωμάτωσης Ατόμων με Αναπηρίες (ΤΚΕΑΑ) του Υπουργείου Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, σε συνεργασία με το Υπουργείο Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας (βλ. εγκύκλιο γπρ 7872).
- Ο/Η Συνδεδετικός/ή Λειτουργός οργανώνει ενημερωτική συνάντηση μεταξύ των γονέων/κηδεμόνων κάθε μαθητή/μαθήτριας, των Κέντρων, των Ιδρυμάτων ή και άλλων Συνδέσμων που προσφέρουν Προγράμματα Απασχόλησης ή και Επαγγελματικής Αποκατάστασης με στήριξη.
- Ενθαρρύνεται η συνεργασία και ανάπτυξη κοινών ΠΠΕ μεταξύ Ειδικών Σχολείων και Λυκείων /ΤΕΣΕΚ.

Επίλογος

Η εκπαίδευση και η επαγγελματική κατάρτιση αποτελούν βασικούς παράγοντες στη συνεχή εξέλιξη ενός ατόμου με αναπηρίες. Ενισχύουν τη θέλησή του, αξιοποιούν τις ικανότητές του και αναπτύσσουν τη λειτουργικότητά του για την ομαλή ένταξή του στην κοινωνία.

Η εργασία για τα άτομα με αναπηρίες δεν εξασφαλίζει μόνο οικονομική αυτονομία, αλλά προσφέρει και την ευκαιρία για:

- I. αναγνώριση ικανοτήτων
- II. προσωπική ικανοποίηση
- III. ενσωμάτωση στον κοινωνικό χώρο που διαβιούν
- IV. ασφάλεια
- V. βελτίωση της ποιότητας της ζωής τους.

Είναι σημαντικό η διαβίωση των ατόμων με αναπηρίες να μην στηρίζεται αποκλειστικά στην επιδότηση/οικονομική στήριξη του Κράτους αλλά και στη δική τους αυτονόμηση.

Με τον σωστό σχεδιασμό και τη συνεχή αναβάθμιση των ΠΠΕ, δίνεται η δυνατότητα στο άτομο με αναπηρίες να κατακτήσει τη θέση που του ανήκει στο κοινωνικό και εργασιακό περιβάλλον, σύμφωνα με τις πραγματικές του ικανότητες και επιθυμίες.

Η ελαχιστοποίηση της αρνητικής στάσης της κοινωνίας και η δημιουργία κατάλληλων δομών και ευκαιριών θα αναδείξουν τις δυνατότητες και ικανότητες αυτών των ατόμων για επαγγελματική αποκατάσταση, με απώτερο στόχο την αυτόνομη διαβίωση, όπου αυτό είναι εφικτό.